

ਪੰਜਾਬ

ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ

ਸਿੱਖਿਆ ਦਰਪਣ: ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ ਖ਼ਬਰਨਾਮਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ

Date: 18th ਦਸੰਬਰ 2024 | ਬੁੱਧਵਾਰ

Vol : 1 No. 2

Department of School Education Punjab

@schooledu_pb

@department_of_school_edu_pb

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ: ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਨਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਰਵਾਨਾ

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਉੱਤਮ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਸਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ: ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਨਲੈਂਡ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਰਵਾਨਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 72 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਟੁਰਕੂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜੱਥਾ 18 ਅਕਤੂਬਰ 2024, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ।

ਕਿਉਂ ਫਿਨਲੈਂਡ? ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਉੱਤਮ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਡਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ: ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਿੱਖਣ, ਵਿਸ਼ਵਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਧਿਆਪਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰਤਾ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੁੱਖ-ਸਮਿੱਧੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਦਮਿਕ ਦਿਖਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਫਿਨਲੈਂਡ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਰਚਨਾਤਮਿਕਤਾ, ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਉੱਨਤ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਫਿਨਲੈਂਡ ਲਈ 72 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ।

“ਫਿਨਲੈਂਡ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉੱਨਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਿੱਤਾ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਨਵੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨਕਾਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੀ।” - ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਸਰਦਾਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਚੋਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਫਿਨਲੈਂਡ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ 72 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਨੁਭਵ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਧਿਆਪਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੇਵਾਕਾਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਸਭ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੇ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਪੱਧਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ: ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਿਖਲਾਈ 1 ਤੋਂ 6 ਜਮਾਤਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ, ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਫਿਨਲੈਂਡ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼: ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਭਿਆਚਾਰਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜੋ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਵੀਨਤਮ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉੱਨਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰੀ ਮਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਫਿਨਲੈਂਡ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਅਧਿਆਪਕ।

ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਏਜੰਟ: ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਥਾਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਨਤਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਾਲ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤਵਾਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੈਗਾ ਪੀ.ਟੀ.ਐੱਮ. ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ 21.8 ਲੱਖ ਮਾਪੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਏ!

ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨਾਲ ਐੱਸ.ਓ.ਈ. ਨੰਗਲ (ਰੋਪੜ) ਵਿਖੇ ਪੀ.ਟੀ.ਐੱਮ. ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

22 ਅਕਤੂਬਰ, 2024 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ਮੈਗਾ ਪੇਰੋਟ-ਟੀਚਰ ਮੀਟਿੰਗ (PTM): ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ਮੈਗਾ PTM ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਨਰਸਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ 21.8 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਮੰਤਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਦੌਰਾ।

ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਐੱਸ.ਓ.ਈ. ਸਕੂਲ ਲੰਬੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ

ਸਮੁਦਾਇਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਾਜ਼ਰੀ:

ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ **21,81,256 ਮਾਪੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ**, ਜੋ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਈਚਾਰਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: **1,21,420 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੀ.ਟੀ.ਐੱਮ. ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।** ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸਕਾਰਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ: **3,42,711 ਮਾਪਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੱਤਾ, 79.2% ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ "ਸ਼ਾਨਦਾਰ" ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ।**

ਸਵਾਗਤੀ ਮਾਹੌਲ: **94.7%** ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਵਾਗਤੀ ਮਾਹੌਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਿਲੀ, ਜਦਕਿ **95%** ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਠੀਕ ਬੈਠਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: **72.3%** ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। **84.7%** ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ **86.1%** ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ: **5,897 ਸਕੂਲਾਂ** ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ **50.8% ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ PTM ਨੂੰ "ਸ਼ਾਨਦਾਰ" ਮੰਨਿਆ।** ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, **3,314 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ 95% ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਪੇ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ**, ਜੋ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਢਾਂਚਾਗਤ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ: ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕੂਲਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰਾਂ (DEOs) ਲਈ ਵਰਚੁਅਲ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਪਰਚੇ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। PTM ਦੇ ਦਿਨ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਮਲ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ।

“ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਫਰਕ ਦਿੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ SOE ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।”

- ਮਾਪੇ, SOE ਨੰਗਲ, ਰੂਪਨਗਰ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ SOE ਭੋਆ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ PTM 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਮਾਨ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ।

ਪੀ.ਟੀ.ਐੱਮ. ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ:

ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ: ਐੱਸ.ਓ.ਈ. ਭੋਆ ਵਰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਫੁੱਲਾਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਡਿਸਪਲੇਅ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ: ਐੱਸ.ਓ.ਈ. ਰੋਪੜ ਤੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ।

ਭਾਈਚਾਰਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ: SMC ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਥਾਨਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੀ.ਟੀ.ਐੱਮ. ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ।

ਮੈਗਾ PTM ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਮਾਪਿਆਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨੇ ਸਾਰਥਕ ਮਾਪੇ-ਅਧਿਆਪਕ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰੀਅਰ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਟੂਰ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਭਵਿੱਖੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ

ਜਮਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ

ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ 118 ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਉੱਘੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ 10 ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 13,368 ਜਮਾਤ 11ਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੁਆਲਿਟੀ ਐਂਡ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਸੈੱਲ ਅਤੇ ਮੰਤਰਾ 4 ਰੱਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ਼ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੀਅਰ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਵਿਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਵੱਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ-ਆਨ ਲਰਨਿੰਗ: ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ IIT ਰੋਪੜ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਿਲਟਰੀ ਅਕੈਡਮੀ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਕਨੂੰਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਕਾਮਰਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਲੈਬਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲਵੀਂ ਨਿਗਾ ਮਾਰੀ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਲੈਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਖਿੱਚੋ ਵਿਖੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਰੀਅਰ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ: ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਚੰਗੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨਾਲ਼ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ “ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲ਼ਾ” ਦੱਸਿਆ।

“ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਰਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ਼ ਮੈਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ।”
-ਗੁਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਜਮਾਤ 11ਵੀਂ

ਸਵੱਛ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ: ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਟੀ ਲੀਡਰਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 2024

ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਟੀ ਲੀਡਰਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (SLP) 2024 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 23 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 461 ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 28,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਹ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ 8-ਹਫ਼ਤੇ (ਅਕਤੂਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ) ਦਾ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਕੂੜੇ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤਰੀਕਾਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਲਰਨਿੰਗ ਅਤੇ ਫੀਲਡ ਵਿਜ਼ਿਟ: ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮਟਰੀਅਲ ਰਿਕਵਰੀ ਫੈਸਿਲਟੀਜ਼ (Material Recovery Facilities) ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਕਚਰੇ ਦੀ ਸੋਰਟਿੰਗ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਡੈਮੋਨਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਡੈਮੋਨਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੂੜੇ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਠੋਸ ਕਚਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਗਿੱਲੇ ਕੂੜੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਟਿਕਾਊ ਸਮੁਦਾਇਕਤਾ ਲਈ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ: ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਘਰ-ਘਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ, ਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਵਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲ਼ੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਤੇ ਕੂੜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕਸਮ ਖਾਧੀ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਊ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇ ਆਗੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਬਿਨਾਰ ਕਰਨ, ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੈਦਾਨੀ ਦੌਰੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ਼ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਟੀ ਲੀਡਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ਼ ਸੁਢੇ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਹਰਿਆਵਲਾ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬੱਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਗੱਲਬਾਤ

ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮਿਸਾਲ: ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੱਲ

SMC ਦੇ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਪਾਣੀ ਭਰੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ, ਤੇਜ਼ ਮੀਂਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ: 22 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ, SOE ਘਨੌਰੀ ਕਲਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਸਕੂਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ (SMC) ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਤੇਜ਼ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ: ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਖੁਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੀਰ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਫਲ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰੇਤ ਸੋਖਣ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। SMC ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਨੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਥਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੜਕ ਪੱਧਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੁੱਝ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਨੇਹਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

- ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਚੇਅਰਪਰਸਨ।

ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ (ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ) ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਖੁਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਐੱਸ.ਓ.ਈ ਘਨੌਰੀ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ।

ਭਾਈਚਾਰਕਰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਮਕਿਆ ਪੰਜਾਬ: ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਇੰਸ ਸੈਮੀਨਾਰ 'ਚ ਉਪ ਜੇਤੂ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ:

ਏ.ਆਈ. 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ: ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੀਸ, ਅਮਲੋਹ, ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਟਰਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨਿਰੁਧ ਸ਼ਰਮਾ (9ਵੀਂ ਜਮਾਤ) ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਸਲ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਜ਼ਰੀਏ ਆਯੋਜਿਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਇੰਸ ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ 2024 ਵਿੱਚ ਉਪ ਜੇਤੂ ਸਥਾਨ ਅਤੇ 24000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। "ਏ.ਆਈ: ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ" ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਐੱਮ. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਮਨਿਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨਿਰੁਧ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਅਨਿਰੁਧ ਉਪ ਜੇਤੂ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ।

ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਤਾਲ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਕੂਲ ਬੈਂਡ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਮੁੱਢਾ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਚਮਕਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਸਕੂਲ ਬੈਂਡ: ਏ ਵਾਈਬੈਂਟ ਸਕੂਲ ਬੈਂਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 87 ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਆਨਲਾਈਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਾਲ 20 ਫਾਈਨਲਿਸਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਫ਼ਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ 27-28 ਨਵੰਬਰ, 2024 ਨੂੰ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਜੇਤੂ: ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਪਾਇਪ ਬੈਂਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਲਜ਼ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਭੂਚੇ ਮੰਡੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਗਰਲਜ਼ ਬ੍ਰਾਸ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਨੇ ਪਾਇਪ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਕੁਲਰੀਆਂ, ਮਾਨਸਾ ਨੇ ਬ੍ਰਾਸ ਬੈਂਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਟੀਮ ਵਰਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੈਂਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।

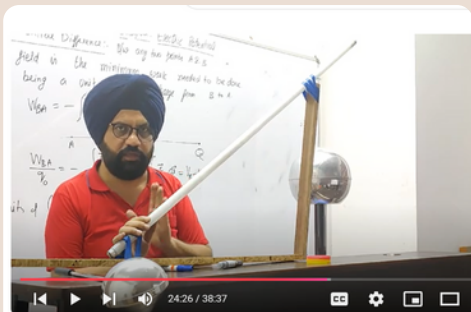
ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੈਂਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜਾਂ ਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

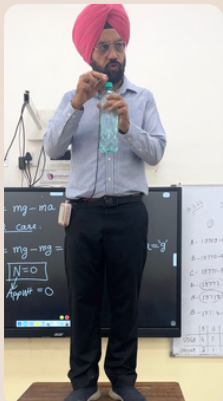

ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਉਪਰਾਲਾ- ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਲਰਨਿੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਾ ਸਬੰਧ

ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ : ਐੱਸ.ਓ.ਈ. ਫੀਲਖਾਨਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ 11ਵੀਂ ਅਤੇ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਮਰਦੀਪ ਟਿੰਨਾ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।

Electric Potential Part-1 || Potential Energy & Potential Difference || Electrostatics || Class 12th
Amardeep Tinna
3.43K subscribers

ਲਾਈਵ ਕਲਾਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਹਾਰਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦੀਪ ਟਿੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਇਆ

ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ "ਗ੍ਰੇਡ-ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਨ" ਵਰਗੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਧੀਆਂ ਆਮ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਹਾਰਕ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਸਾਇੰਸ ਟੀਚਰ ਅਵਾਰਡ (2016) ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟੀਚਰ ਅਵਾਰਡ (2019) ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਅਮਰਦੀਪ ਟਿੰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟੀਚਰ (2019) ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹੀ, ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਗਵਾਈ ਸਮਰਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ IIM ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ

ਸਕੂਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉੱਤਮਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ: ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਉੱਨਤ ਹੁਨਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 7 ਤੋਂ 11 ਅਕਤੂਬਰ, 2024 ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ 50 ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਬੈਚ ਆਈ.ਆਈ.ਐੱਮ. ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਦਿਅਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਉੱਨਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੁਨਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੱਸ ਨੇ ਆਈ.ਆਈ.ਐੱਮ. ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਹੱਡਮਾਸਟਰਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਨਤਮ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ: ਸਕੂਲ-ਸਮੁਦਾਇਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣਾ

ਸਕੂਲ-ਭਾਈਚਾਰਿਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਯਤਨ ਵਜੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੇ ਮਾਪੇ-ਅਧਿਆਪਕ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਵੀਨਤਮ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

1

ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਚੁਅਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ: ਸੰਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਡੀ.ਈ.ਓ. ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ., ਬੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਅਤੇ ਬੀ.ਐੱਨ.ਓ. ਨਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਵਰਚੁਅਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਏ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ।

2

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਪੇ: ਡੀ.ਈ.ਓ. ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਪੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੇ 47 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਦੇ 2024 ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਇਆ।

3

ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ: ਡੀ.ਈ.ਓ. ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਨੀਲਾ ਅਰੋੜਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਏਜੰਡੇ ਨਾਲ ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਕੂਲ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਕੋਨਾ

ਅਧਿਆਪਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਨਾ ਵਿਕਾਸ

ਆਪਣੇ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਪਸੰਦ ਅਧਿਆਪਕ

ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ: ਪਲਾਕਸ਼ਾ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਨਾ ਵਿਕਾਸ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ: ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਲਾਕਸ਼ਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਲਾਕਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁਹਾਲੀ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ 118 ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ 10 ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ 128 ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਸਟੈਮ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਸਿੱਖਣ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸ਼ਨੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਔਖੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ, ਰੋਬੋਟਿਕਸ, ਬਾਇਓ-ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਡਾਟਾ ਸਾਇੰਸ ਵਿੱਚ ਕਰੀਅਰ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ।

ਪਲਾਕਸ਼ਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਵਿਖੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਅਧਿਆਪਕ

ਅਸਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਿੱਖਣਾ: ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਸਿਖਲਾਈ, ਅਸਲ-ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਕਲੇ ਸੰਬੰਧਨ ਹੋਣ ਲਈ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਸਰਬੋਤਮ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਪਲਾਕਸ਼ਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਵਿਖੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਅਧਿਆਪਕ

ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ

21,23,566

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਰਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

55,613

ਪੰਜਾਬ ਯੰਗ ਐਂਟਰਪ੍ਰਿਨਿਓਰਸ਼ਿਪ ਤਹਿਤ ਸੀਡ ਮਨੀ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ।

16252

100 MBPS ਤੱਕ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ (ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ)।

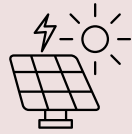
6298

ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ।

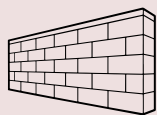
19076

ਸਮਾਰਟ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ।

4375

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਲਰ ਪੈਨਲ ਲਗਾਏ ਗਏ।

1,123

ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ (7082 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ)।

2,042

ਕੈਂਪਸ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ (ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ)।

8,286

ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ।

ਅੰਕੜਾ ਸਰੋਤ: ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ।

ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ: ਚੰਨ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ: ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ “ਚੰਨ ਰਿਸ਼ਮਾਂ” ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਲਿੰਗ-ਆਧਾਰਿਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ, ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲਾ ਸਕੂਲੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਭਰ ਦੇ 6,250 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਚੰਨ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸੋਝੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚੰਨ ਰਿਸ਼ਮਨ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਨੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤ ਕਰਨਾ: ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ, ਅਨਮੋਲ ਨੇ, ਚੰਨ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿੰਗਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋੜਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

“ਅਸੀਂ ਪਿਛਾੜੇ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਲੜਕੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਡਰਾਈਵ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਾਇਲਟ ਬਣ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ।” ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ।

ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ! ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ, ਸੁਝਾਅ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ schoolofeminencepunjab@gmail.com ਤੇ।

Disclaimer: Details and photos in this newsletter are for informational purposes. We recommend verification before usage.

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ